

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ІНСТИТУТ ГІДРОБІОЛОГІЇ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЗООЛОГІЇ НАН УКРАЇНИ
ГІДРОЕКОЛОГІЧНЕ ТОВАРИСТВО УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКЕ НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ПАРАЗИТОЛОГІВ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ЖИТОМИРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

БІОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ – 2017

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю
«Біологічні дослідження – 2017»

14–16 березня 2017 року

Житомир – 2017
ПП «Рута»

7. Михайловська М.В., Гвоздяк П.І. Порівняльний аналіз методів біологічного очищення стічних вод від сполук азоту / М.В. Михайловська, П.І. Гвоздяк // Наукові вісті НТУУ «КПІ». - 2007. - №2. - С. 109-117.

УДК 630*[5+5.582]:632.2

ВІКОВА ДИНАМІКА БАЗИСНОЇ ЩІЛЬНОСТІ ДЕРЕВИНИ СТОВБУРІВ ДЕРЕВ ЯЛИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ У ПЕРЕВАЖАЮЧИХ ТИПАХ ЛІСОРОСЛИННИХ УМОВ НА ТЕРИТОРІЇ ПОЛОНІНСЬКОГО ХРЕБТА

А.І. Задорожний¹, Г.Г. Гриник²

¹ДВНЗ "Ужгородський національний університет", вул. Університетська, 14, м. Ужгород, 88000, Україна

²Національний лісотехнічний університет України, вул. Ген. Чупринки, 103, 79057, м. Львів, Україна

Мета дослідження – оцінити вікову динаміку базисної щільності деревини стовбурів дерев ялини європейської у типах лісорослинних умов С₃ та D₃ на території Полонинського хребта Українських Карпат.

Матеріали і методи. Для дослідження динаміки щільності компонентів фітомаси стовбура (деревини стовбура, деревини стовбура у корі та кори стовбура) похідних ялинових деревостанів використано дослідні дані 28 тимчасових пробних площ (ТПП), закладених за діючими вимогами до пробних площ лісовпорядних [3].

Оцінювання щільності компонентів фітомаси дерев здійснено за методикою проф. П. Лакиди [2], згідно із якою модельні дерева вибиралися за принципом репрезентативності до розподілу за ступенями товщини з урахуванням значень висоти. Для встановлення базисної щільності компонентів фітомаси стовбура відібрано і досліджено 437 зразків стовбурів із загалом 120 модельних дерев [1].

Результати дослідження. Максимальні значення відповідають значенням базисної щільності деревини стовбура, стовбура у корі та кори стовбура в ТЛУ С₃ (392^{±9}, 391^{±6} та 406^{±8} кг·(м³)⁻¹ відповідно). У ТЛУ D₃ щільність деревини стовбура становить 345^{±8} кг·(м³)⁻¹, деревини стовбура у корі – 327^{±6} кг·(м³)⁻¹, а кори – 303^{±7} кг·(м³)⁻¹. Встановлено, що максимальна різниця у середніх значеннях базисної щільності у різних типах лісорослинних умов характерна для кори – 103 кг·(м³)⁻¹ (25,4 % до значення у ТЛУ С₃), порівняно із рештою фракцій, де ця різниця менш істотна – значення середньої базисної щільності деревини стовбура різняться на 45 кг·(м³)⁻¹ (12,0 % до значення у ТЛУ С₃), а деревини стовбура у корі на 64 кг·(м³)⁻¹ (16,4 % до значення у ТЛУ С₃).

Оцінювання динаміки показників середньої базисної щільності здійснено на основі моделювання вікової динаміки та залежності цього показника від висоти та діаметра стовбура.

Динаміку базисної щільності з віком для ТЛУ С₃ адекватно описує рівняння виду

$$\rho_{бС_3} = e^{6,2085+0,0010A} \cdot A^{-0,0900}, R^2=0,86, \quad (1)$$

а для ТЛУ D₃

$$\rho_{бD_3} = e^{6,2168+0,0011A} \cdot A^{-0,1093}, R^2=0,88. \quad (2)$$

Графічну інтерпретацію отриманих результатів наведено на рис. 1.

Значення середньої базисної щільності деревини стовбура ялини європейської для ТЛУ С₃ та D₃ мають подібні динамічні тенденції: в обох типах лісорослинних умов характерним є зменшення значень показника у молодому віці та незначне зростанням до віку стиглості. Середні значення показника є вищими у ТЛУ С₃, порівняно із ТЛУ D₃.

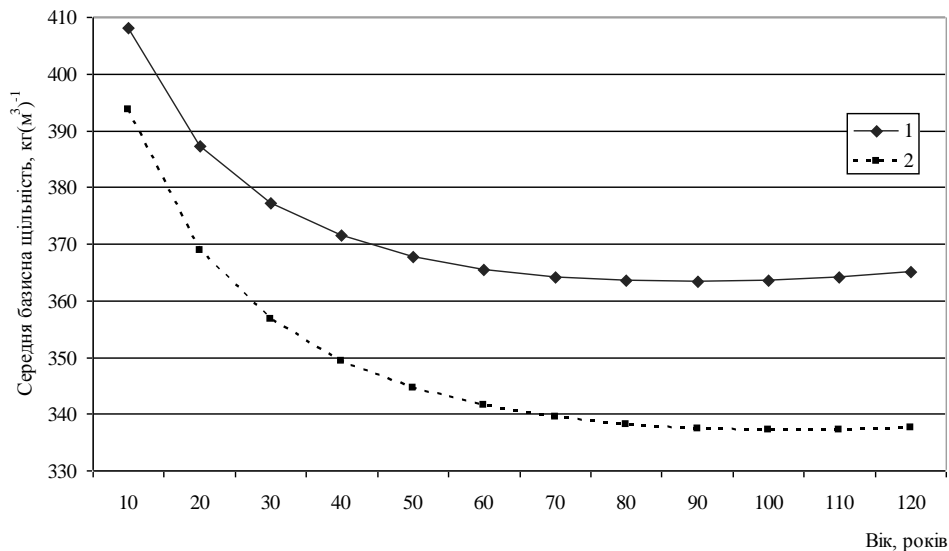

Рис 1. Динаміка базисної щільності деревини ялини європейської у ТЛУ: 1 – С₃, 2 – D₃

Висновки. Розроблені моделі динаміки середніх значень базисної щільності деревини стовбура дерев ялини європейської у ТЛУ С₃ та D₃ адекватно описують вікову динаміку цього показника.

Характерним для динаміки значень середньої базисної щільності деревини стовбура ялини європейської з віком для ТЛУ С₃ та D₃ є зменшення значень показника у молодому віці та поступове зростання до віку стиглості. Середні значення показника є вищими у ТЛУ С₃, порівняно із ТЛУ D₃.

Література

1. Задорожний А.І. Залежність щільності фітомаси стовбурів дерев ялини європейської від типів лісорослинних умов у межах Полонинського хребта Українських Карпат / А.І. Задорожний, Г.Г. Гриник // Науковий вісник НЛТУ України. – 2016. – Вип. 26.4. – С. 32-39.
2. Лакида П.І. Нормативи оцінки надземної фітомаси дерев головних лісотвірних порід України / Лакида П.І. та ін. – К. : Видавничий дім "ЕКО-інформ", 2011. – 192 с.
3. СОУ 02.02-37-476: 2006. Площі пробні лісовпорядні. Метод закладання. – Введ. 26.12.2006. – К. : Вид-во Мінагрополітики України, 2006. – 32 с.

УДК 630*450:232(477.42)

ДОСЛІДЖЕННЯ ПИТАННЯ ПОГІРШЕННЯ САНІТАРНОГО СТАНУ МОЛОДИХ СОСНОВИХ КУЛЬТУР

О. В. Зборовська¹, О. В. Жуковський²

^{1,2}Поліський філіал Українського науково-дослідного інститут лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г. М. Висоцького, вул. Нескорених, 2, с. Довжик, Житомирський р-н, Житомирської обл, 10004, Україна

Головною лісоутворюючою породою Полісся України є сосна звичайна (*Pinus sylvestris* L.). Це світлолюбна та швидкоростуча порода, мало вибаглива до родючості ґрунтів та їх зволоження. В Житомирській області велика частка лісів має штучне походження. Такі ліси часто хворіють і є біологічно не стійкими. Відмінності, що спостерігаються в рості і стані соснових культур на різних територіях, спричинені різними характеристиками ґрунтового покриву і рельєфу місцевості, а також різною зволоженістю верхніх шарів ґрунту.